

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG6110016
ชื่อโครงการ: แนวทางมาตรการส่งเสริมการมีบุตรสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน
ชื่อนักวิจัย: ผศ.ดร.มนสิการ กาญจนะจิตรา และคณะ
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail Address: manasigan.kan@mahidol.edu
ระยะเวลาโครงการ: วันที่ 29 ธันวาคม 2560 – 28 ธันวาคม 2561 (12 เดือน)

การศึกษาโครงการ “แนวทางมาตรการส่งเสริมการมีบุตรสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเข้าใจถึงปัจจัยกำหนดที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการมีบุตร และระยะเวลาที่ต้องการรอคอยในการมีบุตรของสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้วในประเทศไทย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ถึง 2559 การศึกษาในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม กล่าวคือ งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวตั้ง แล้วเสริมด้วยงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2548-49 (MICS 3) พ.ศ. 2555 (MICS 4) และ พ.ศ. 2558-59 (MICS 5) เมื่อได้ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นจึงเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 25 คน

ผลการศึกษา พบว่า ประชากรมีแนวโน้มที่จะมีลูกน้อยลงในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ และกลุ่มอายุ ซึ่งแนวโน้มนี้รวมถึงความต้องการมีบุตรในอนาคต หรือหากต้องการมีบุตร ก็ต้องการรอเวลานานขึ้น ในขณะที่การตัดสินใจมีบุตรมีความสลับซับซ้อน แต่เหตุผลสำคัญในการตัดสินใจมีลูก/การรอคอย คือ ด้านเศรษฐกิจและการมีเวลาในการเลี้ยงดู โดยเฉพาะในปัจจุบันการเลี้ยงบุตรเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ การสร้างอนาคตที่ดีให้กับบุตรจำเป็นต้องใช้เงินมาก โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาและการรักษาพยาบาล สำหรับคนที่อยากมีลูกหรือมีลูกแล้ว เหตุผลเป็นเรื่องการเติมเต็มชีวิตครอบครัวให้กับตนเอง คู่สมรส และพ่อแม่ การมีบุตรเพียงคนเดียวสามารถเติมเต็มความต้องการนี้ได้ จึงไม่จำเป็นต้องมีบุตรหลายคน นอกจากนี้ยังพบว่า นโยบายในปัจจุบันที่ส่งเสริมครอบครัวที่มีบุตร ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีบุตรหรือคุณภาพการเลี้ยงดูบุตรมากนัก

แนวทางนโยบายในการส่งเสริมการเกิด ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. การส่งเสริมสวัสดิการสำหรับครอบครัวใหม่ เช่น การมีระยะเวลาในการลาเพื่อดูแลบุตร การมีเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น และการมีสถานเลี้ยงเด็ก
2. การแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการมีบุตร โดยเฉพาะในด้านการศึกษา และค่ารักษาพยาบาล

3. การให้บริการปรึกษาการวางแผนครอบครัวและอนามัยเจริญพันธุ์สำหรับผู้ที่มีบุตรยากและการดูแลแม่ก่อนคลอดที่มีมาตรฐาน

การส่งเสริมการเกิดเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังนั้นนโยบายใดเพียงนโยบายหนึ่งอาจไม่ช่วยกระตุ้นให้เพิ่มการเกิดได้ แต่จำเป็นต้องมีนโยบายที่ครอบคลุมในทุกมิติให้มากที่สุด สำหรับรายละเอียดของแนวทางนโยบายที่ได้นำเสนอมานั้น จำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติม ในเรื่องประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และต้นทุนที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศจากนโยบายเหล่านี้

Abstract

Project Code: RDG6110016
Project Title: Policies for birth promotion in Thailand
Investigator: Assistant Professor Manasigan Kanchanachitra (Ph.D.), et al.,
Institute for Population and Social Research, Mahidol University
E-mail Address: manasigan.kan@mahidol.edu
Project Period: 29 December 2017 – 28 December 2018 (12 months)

The research project “Policies for Birth Promotion in Thailand” aims to study factors which determine and affect decision in childbearing and the waiting period for childbearing among married women in reproductive age in Thailand during 2548 – 2559 B.E. The study employs mixed method where quantitative approach is acquired as the main tool and qualitative as the complement for the analysis. Secondary data from Multiple Indicator Cluster Survey in 2548-49 B.E. (MICS 3), 2555 B.E. (MICS 4), and 2558-59 B.E. (MICS 5) was analyzed for preliminary results before in-depth interviews with 25 married women were conducted for further analysis.

The results show that there is a decreasing trend in childbearing among all population groups regarding educational background, socio-economic status, and age. Such trend is reflected in declined decision in childbearing and longer waiting period for childbearing. While decisions in childbearing is complex, the main factor that affect such decision and the waiting period are economic factors as well as availability of time to care for children, especially in the present where quality is deemed more important than quantity of children and monetary resources is required in child caring, particular for education and health care. We also found that those who decide to have children or already have children base their decision on the ideas that having a child fulfills their life purpose and that a child helps complete the family and brings joy to their spouse and parents. Hence having just one child is already enough and there is no need to have more children. In addition, the results show that current birth promotion policies do not have much impact on parents’ decision for childbearing nor support quality of child care.

Policy guideline for birth promotion proposed by this study is as followed.

1. Welfare support for new families such as parental leaves, flexible work hours, and availability of child care centers.
2. Subsidies on child care expenses especially on education and health care.
3. Provision of family planning and reproductive health services for infertile and standardized prenatal care

Birth promotion is a sensitive matter that involves various relevant issues. Therefore, there may not be one particular policy alone that would promote birth rate but various policy that address all issues in as many aspects as possible. There is a need to further study the feasibility of the policy guideline proposed in this study including the expected benefit and possible cost of implementation etc.